

Om att bevaka huvudmans rätt i dödsbo

Arvskifteshandlingen är ett avtal mellan dödsbodelägarna om hur arvet ska fördelas. För arvskifte gäller särskilda regler enligt 23 kapitlet ärvdabalken. I många fall kan det därför vara lämpligt att låta någon med professionell erfarenhet upprätta arvskifteshandlingen (bouppteckningsfirmor, begravningsbyråer, juridiska byråer och advokater kan lämna närmare besked om det).

Om en huvudman är dödsbodelägare behöver överförmyndarnämndens samtycke inhämtas för att arvskifte ska kunna ske. Överförmyndarenhetens samtycke behövs också för att sälja dödsboets bostadsrätt eller fastighet.

Om huvudmannen är ensam dödsbodelägare ska det inte ske något arvskifte, dock är det då gode mannens/förvaltarens (ställföreträdarens) uppgift att se till att bouppteckning upprättas och lämnas in till Skatteverket och till överförmyndaren. Det ska även skickas in en redovisning på att dödsboets tillgångar överförts till huvudmannen.

Om det finns flera dödsbodelägare är det vanligt att det i stället är någon av de andra dödsbodelägarna som ordnar med detta. Ställföreträdarens uppgift blir då mer att hålla ett öga på förfarandet och se till att huvudmannen får det arv som han eller hon har rätt till och inte missgynnas på något sätt. Ställföreträdaren ska försöka se till att bouppteckning och arvskifte sker så snart det är möjligt. Ställföreträdaren ska övervaka att dödsboets tillgångar tas upp till marknadsvärde samt att huvudmannens arvslott är korrekt uträknad.

Överförmyndarnämndens tillsyn

Överförmyndarnämnden har enligt lag till uppgift att utöva tillsyn över gode mäns och förvaltares verksamhet. När en huvudman har del i ett dödsbo gäller särskilda bestämmelser. Av särskild vikt är att en ställföreträdare som tar del i ett arvskifte för huvudmannens räkning ska inhämta överförmyndarnämndens samtycke till arvets fördelning. Det är därför nödvändigt att upprätta en formell arvskifteshandling och lämna in den till överförmyndarnämnden för granskning och godkännande. Nedan redogörs närmare för de åtgärder och förhållanden som förmyndaren bör iaktta vid frågan om arvskifte.

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

Postadress
Sandvikens
Kommun
811 80 Sandviken

Besöksadress
Odengatan 37
Sandviken

Telefon
026 - 24 00 00 (vx)

e-post
overformyndaren@sandviken.se

hemsida
www.sandviken.se/overformyndarenheten

Tillfällig god man

Huvudmannen företräds normalt i sina ekonomiska angelägenheter av sin ordinarie gode man. Då den ordinarie gode mannen och huvudmannen har gemensamma intressen i någon angelägenhet som kan bli motstridiga, exempelvis som dödsbodelägare i samma dödsbo, behövs en utomstående som företräder huvudmannen i denna angelägenhet.

Överförmyndarnämnden förordnar då en tillfällig god man.

Den tillfällige gode mannen har att iaktta i huvudsak samma förhållningsregler som den ordinarie gode mannen. Det vill säga att verka för sin huvudmans bästa i alla angelägenheter.

Gode mannens rättigheter och skyldigheter

Ställföreträderskapet omfattar, förutom rätten att på huvudmannens vägnar delta i bodelning och skifte eller sluta avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, även rätt och plikt att för huvudmannens räkning ta del i boets förvaltning och utredning.

Vad gäller boets förvaltning och utredning ska följande särskilt uppmärksammas. Gode mannen ska se till att bouppteckning sker senast inom tre månader efter dödsfallet och denne är skyldig att närvara vid bouppteckningen. En bouppteckning är en skriftlig sammanställning av den avlidnes och eventuella efterlevande makas/makes tillgångar och skulder. Av bouppteckningen framgår vilka som har rätt till arv (dödsbodelägare och eventuella testamentstagare). I bouppteckningen ska det också framgå att en ställföreträdare har utsetts.

Som ställföreträdare för en huvudman som har del i ett dödsbo ska du verka för att en bouppteckning sker. Du som ställföreträdare förväntas inte upprätta bouppteckningen själv, utan det mest lämpliga är att en opartisk och kunnig person på området (exempelvis en jurist) upprättar den.

Vidare behöver gode mannen bevaka att bouppteckningshandlingen ges in till Skatteverket för registrering senast en månad efter det att den blivit upprättad. Av stor vikt är att gode mannen ser till att dödsboet skiftas så snart som möjligt samt att skiftet granskas och godkänns av överförmyndarnämnden.

Testamente och arvsavstående

I samband med bouppteckningen kan testamente förekomma. Du som ställföreträdare ska inte godkänna testamentet, men du ska skriva under på att du har tagit del av det. Efter bouppteckningen finns det möjlighet att väcka talan om testamentets eventuella ogiltighet inom sex månader. Det ska särskilt uppmärksammas att gode mannen inte får avstå från arv eller testamente för huvudmannens räkning.

Är huvudmannen bröstarvinge ska gode mannen tänka på att göra förbehåll för dennes laglott, vilket görs genom att begära jämkning av testamentet. En god man kan aldrig med giltig verkan godkänna ett testamente.

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

Postadress
Sandvikens
Kommun
811 80 Sandviken

Besöksadress
Odengatan 37
Sandviken

Telefon
026 - 24 00 00 (vx)

e-post
overformyndaren@sandviken.se

hemsida
www.sandviken.se/overformyndarenheten

Dödsboets förvaltning / boutredningen

Sedan bouppteckning förrättats ska gode mannen delta i dödsboets förvaltning och utredning. Dödsboets tillgångar ska utredas och dess skulder betalas. Vissa åtgärder kan kräva tillstånd av överförmyndarnämnden. Sådant tillstånd krävs om en fastighet eller bostadsrätt som tillhör dödsboet ska säljas eller om ett lån ska tas upp m.m. Det är gode mannen som ska ansöka om överförmyndarnämndens tillstånd i sådana fall. Uppllysning om förfarandet vid dessa frågor lämnas vid kontakt med överförmyndarnämnden

Sambo

Om den avlidne var sambo är inte den efterlevande sambon arvsberättigad. Sambolagen som avser bostad och bohag införskaffad för gemensamt bruk (samboegendom) ger dock efterlevande sambo möjlighet att begära bodelning. Vid bodelning har efterlevande sambo rätt att som sin andel alltid få ut så mycket samboegendom som motsvarar ett värde om två gånger prisbasbeloppet vid tiden för dödsfallet.

Dödsboets avveckling

När boutredningen är avslutad ska boet avvecklas. Finns efterlevande make/maka (härefter make) ska bodelning först göras varvid makarnas egendom (giftorättsgodset) delas i två lotter (huvudregel). Den ena lotten tillhör den efterlevande maken och den andra tillhör dödsboet och ska bli föremål för arvskifte. Observera att fördelningen mellan efterlevande maken och dödsboet kan förändras om det finns ett äktenskapsförord. Bodelning mellan dödsboet och efterlevande maken samt fördelningen av arvet brukar sammanföras i en gemensam handling kallad ”bodelning och arvskifte”.

Om den avlidne var gift vid dödsfallet ärver den efterlevande maken kvarlåtenskapen. Gemensamma barn är att anse som efterarvingar och får därmed vänta på sitt arv till dess den efterlevande maken avlider. Barn som inte är gemensamma med maken, s.k. särkullbarn, har rätt att få sitt arv med en gång. Eventuella testamenten kan sätta arvsreglerna ur spel.

Dödsboanmälan (om inga tillgångar finns i dödsboet)

En dödsboanmälan kan bli aktuell om det framkommer att den avlidnes tillgångar endast kommer att täcka begravningskostnaden och andra utgifter i samband med dödsfallet. En dödsboanmälan ska göras till socialnämnden i den avlidnes hemkommun och behöver göras inom två månader från dödsdagen. Det är den avlidnes dödsbodelägare som ansvarar för att en dödsboanmälan görs, men om du som ställföreträdare företräder en av dödsbodelägarna kan du behöva verka för att detta sker. Om tillgångarna i dödsboet inte heller räcker till begravningskostnaden finns det möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd från den avlidnes hemkommun. En sådan ansökan är möjlig både vid en dödsboanmälan och en bouppteckning.

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

Postadress
Sandvikens
Kommun
811 80 Sandviken

Besöksadress
Odengatan 37
Sandviken

Telefon
026 - 24 00 00 (vx)

e-post
overformyndaren@sandviken.se

hemsida
www.sandviken.se/overformyndarenheten

Redogörelse om inte dödsboet skiftas inom 6 månader

Skiftas inte ett dödsbo inom sex månader från det att bouppteckningen förrättades och har avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo inte heller ingåtts, ska gode mannen inom denna tid lämna en redogörelse till överförmyndarnämnden om anledningen till att dödsboet inte har skiftats. En sådan redogörelse ska därefter och till dess att dödsboet har skiftats eller ett avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingåtts lämnas var sjätte månad.

Arvskiftet

Vid arvskifte ska tillgångarna värderas och tas upp till dagsaktuella värden. Skifteshandlingen ska undertecknas av samtliga delägare jämte den gode mannen för huvudmannens räkning och ges in tillsammans med en ansökan till överförmyndarnämnden för godkännande.

Du som ställföreträdare ska ta emot förslag till arvskifte, gå igenom detta och därefter förhoppningsvis godkänna arvskiftet för att sedan lämna över det till överförmyndaren för slutligt godkännande. Kom ihåg att alla övriga dödsbodelägare ska ha godkänt arvskiftet innan det skickas till överförmyndaren.

Så snart skiftet är verkställt genom att den enskilde erhållit arvet på sitt bankkonto ska gode mannen/förvaltaren redovisa detta till överförmyndaren. Om god man är förordnad för endast denna rättshandling ska redovisning till överförmyndaren ske genom kontoutdrag eller annat som visar att medlen är överförda till konto i den överlevandes namn.

Handlingar som behöver lämnas in i samband med ansökan om samtycke till arvskifte

När ställföreträdaren ansöker om samtycke till att fördela egendom vid arvskifte ska följande handlingar skickas in:

- Arvskifteshandling i original undertecknat av samtliga dödsbodelägare.
- Bestyrkt kopia av bouppteckningen och ev. testamente efter den avlidne.
- Redovisningsräkning för dödsboet från dödsdagen till och med skiftesdagen eller kontoutdrag för dödsboet från dödsdagen till och med skiftesdagen.

Deklaration

Dödsboet finns kvar tills alla tillgångar är skiftade. Under tiden är dödsboet som regel skyldigt att deklarerat. Ställföreträdaren är skyldig att se till att dödsboet lämnar in en deklARATION. Huvudregeln är att samtliga delägare ska underteckna deklARATIONEN, men har en delägare fått fullmakt från de andra kan denne ensam underteckna.

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

Postadress
Sandvikens
Kommun
811 80 Sandviken

Besöksadress
Odengatan 37
Sandviken

Telefon
026 - 24 00 00 (vx)

e-post
overformyndaren@sandviken.se

hemsida
www.sandviken.se/overformyndarenheten

Hur länge kan dödsboet stå oskiftat?

Det finns ingen tidsgräns hur länge ett dödsbo får vara oskiftat utom när det ingår en skog- eller lantbruksfastighet i dödsboet. En sådan fastighet får inte ägas av ett dödsbo mer än fyra år efter det år dödsfallet inträffade. Observera att det ofta inte är skattemässigt fördelaktigt att låta ett dödsbo stå oskiftat för länge.

Boutredningsman

Om dödsbodelägarna inte kommer överens kan det bli aktuellt för en dödsbodelägare att ansöka om en boutredningsman hos tingsrätten. Om tingsrätten utser en boutredningsman blir dennes uppgift att förvalta dödsboet och företräda dödsboet i stället för dödsbodelägarna.

Betalningen för boutredningsmannens arbete sker i första hand genom tillgångar som finns i dödsboet. Om sådana tillgångar saknas eller inte räcker till ska den eller de som ansökte om boutredningsmannen stå för kostnaden eller mellanskillnaden. För dig som ställföreträdare är det därför viktigt att försäkra dig om att det finns tillräckligt med tillgångar i boet för att täcka kostanden för en boutredningsman.

Utser tingsrätten en boutredningsman att företräda dödsboet och upprätta arvskifte och denne skriver under arvskiftet utan dödsbodelägarnas underskrifter är skiftet att betrakta som ett tvångsskifte och överförmyndarnämnden ska inte samtycka till arvskiftet. God man ska dock lämna in handlingen till överförmyndaren för kännedom och se till att, samt redovisa, att barnets lott sätts in på ett överförmyndarspärtrat konto.

Upprättar boutredningsman arvskifte och dödsbodelägare och god man skriver under arvskiftet ska överförmyndaren samtycka till skiftet och ansökan ska lämnas in som ovan.

För mer information om de åtgärder som behöver vidtas i samband med ett dödsfall se webbplatsen Efterlevandeguiden. Den är ett samarbete mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten. www.efterlevandeguiden.se

Överförmyndarnämndens hemsida

www.sandviken.se/overformyndarenheten

Länk till ansökan om samtycke vid arvskifte

<https://minasidor.sandviken.se/oversikt/overview/608>

Länk till ansökan om samtycke till försäljning av fastighet

<https://minasidor.sandviken.se/oversikt/overview/606>

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

Postadress
Sandvikens
Kommun
811 80 Sandviken

Besöksadress
Odengatan 37
Sandviken

Telefon
026 - 24 00 00 (vx)

e-post
overformyndaren@sandviken.se

hemsida
www.sandviken.se/overformyndarenheten